

KAVRAMSAL MAKALE

Türkiye'nin Azalan Doğurganlık Oranı ve Nüfus Politikaları Kurulu'nun Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali AKKAYA, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye İşletme Fakültesi, Muğla, e-posta: maliakkaya@mu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7754-671X>

Öz

Aile kurumu, küresel değişim ve dijital dönüşüm süreci ile birlikte ciddi tehlikelerle karşı karşıya kalmakta ve beraberinde doğurganlık kavramını gündeme getirmektedir. Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de toplam doğurganlık oranı her geçen yıl kayda değer bir şekilde tehlike düzeyinde azalmaya devam etmektedir. Aile ile ilişkili toplam doğurganlık oranının düşmesi stratejik güç unsuru olarak nüfusa ilişkin tartışmaları ön plana çıkarmaktadır. Bu kapsamda Türkiye açısından gelecekte nüfusa ilişkin olası tehlikeler ile mücadele etme, aile kurumunu koruma ve stratejik nüfus politikaları belirleme amacıyla Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü kurulmuştur. Çalışmada kurulun, nüfus politikaları konusunda işlevselliği, denetleyici ve düzenleyici kurul olma niteliği, kamu yönetimi işletmeciliği, iyi yönetim ilkeleri kapsamında organizasyonel yapısı değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili akademik yazın taraması yanında TÜİK'in veri tabanı üzerinden doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışma kapsamında, düşük doğurganlık oranının ortaya çıkardığı olası riskin ortadan kaldırılmasına yönelik, kurgusal vaka uygulaması sunulmuştur. Bu derleme çalışmasının amacı Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü'nün uygulamada karşılaşılabileceği sorunları; hukuki, idari, mali ve teknik organizasyon yapısı konusunda değerlendirmek, karşılaşılabilecek olası sorunların çözümü konusunda SWOT analizinden yararlanılarak görüş ve önerilerde bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Demografya, Doğurganlık, Nüfus Politikaları, Yönetişim.

Makale Gönderme Tarihi: 23.01.2025

Makale Kabul Tarihi: 04.04.2025

Önerilen Atıf:

Akkaya, M. A. (2025). Türkiye'nin Azalan Doğurganlık Oranı ve Nüfus Politikaları Kurulu'nun Değerlendirilmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(4): 286-304.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2025, 8(4): 286-304. DOI:[10.26677/TR1010.2025.1537](https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1537)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Turkey's Declining Fertility Rate and Evaluation of the Population Policy Council

Assistant Prof. Dr. Mehmet Ali AKKAYA, Muğla Sıtkı Koçman University, Fethiye Faculty of Business Administration, Muğla, e-mail: maliakkaya@mu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7754-671X>

Abstract

The institution of the family is facing serious threats with the global change and digital transformation process and brings the concept of fertility to the agenda. As in the rest of the world, the total fertility rate in Turkey continues to decline at an alarming rate every year. The decline in the total fertility rate associated with the family brings the discussions on population as an element of strategic power to the forefront. In this context, the Population Policies Board and the Family Institute were established under the Ministry of Family and Social Services with the Presidential Decree in order to combat possible future population-related threats, protect the institution of family and determine strategic population policies for Turkey. In this study, the functionality of the board on population policies, its nature as a supervisory and regulatory board, its organisational structure within the scope of public administration management and good governance principles were evaluated. In addition to a review of the academic literature related to the research, a document analysis was conducted through the database of TurkStat. Within the scope of the study, a fictional case study is presented to eliminate the possible risk posed by the low fertility rate. The aim of this review study is to evaluate the problems that the Population Policies Board and the Family Institute may face in practice in terms of legal, administrative, financial and technical organisational structure, and to provide opinions and suggestions on the solution of possible problems that may be encountered by making use of SWOT analysis.

Keywords: Family, Demography, Fertility, Population Policies, Governance

Received: 23.01.2025

Accepted: 04.04.2025

Suggested Citation:

Akkaya, M. A. (2025). Turkey's Declining Fertility Rate and Evaluation of the Population Policy Council, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(4): 286-304.

GİRİŞ

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren kamu hizmeti anlayışı ve yetki paylaşımına ilişkin yeniden yapılanma gereksinimi ve değişim süreci yeni kurumsal organizasyonların doğmasına neden olmuştur. Küreselleşme ve dijital dönüşüm sürecinin de etkisiyle birlikte birtakım kamusal sorunların çözümü konusunda devletlerin sahip olduğu regülasyon (*regulation*) işlevi yanında merkezî ve yerel yönetimler dışında bağımsız, denetleyici ve düzenleyici kurullar ön plana çıkmıştır. 1980 sonrası Türkiye’de birçok denetleyici ve düzenleyici birçok kurulun kurulduğu, son yıllarda ortaya çıkan güncel kamusal sorunların çözümü konusunda Ulusal Su Kurulu, Afet ve Acil Durum Kurulu, Koronavirüs Bilim Kurulu vb. gibi sayıları 90’nın üzerinde kurulun varlığından söz etmek mümkündür.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2020 yılından sonra açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)¹ ve Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS)² sonuçlarında Türkiye’nin nüfus artış hızının düşmesi ve son birkaç yıldır ortaya çıkan tablonun Cumhuriyet tarihinin en düşük değerleri olması dolayısı ile nüfus artışındaki azalmanın neden kaynakladığı, sonuçlarının neler olacağı ve stratejik önemi tartışma konusu hâline gelmiştir. Konunun Türkiye’yi askeri, siyasi, stratejik, ekonomik, sosyo-kültürel açısından etkileyeceği ve bu olumsuz süreci kontrol altında tutma amacıyla Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü kurulmuştur.³

Bu çalışmada, Türkiye’de toplam doğurganlık oranının düşüşüne bağlı stratejik riski bertaraf etme amacıyla kurulan Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü’nün yapısı; bağımsız, denetleyici ve düzenleyici kurulların ortaya çıkış süreci kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışma özgün değer olarak, Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü üzerine yapılan ilk çalışmalardan birisidir. Türk kamu yönetimi içerisinde 24 Aralık 2024 tarihinde kurulan Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü’nün yeri ve gelecekte üstleneceği fonksiyonu, nüfus dinamikleri kapsamında analiz edilmiş, kurulun olumlu ve olumsuz yönleri açıklanmış ve bu organizasyonel yapının geleceği konusunda uygulayıcı ve yasa koyucular için öngörülerde bulunmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Derleme çalışma konusu ile ilgili kavramlar farklı disiplinler ile ilgili olup konunun okuyucu açısından daha anlaşılır hâle gelmesinde faydalı olacağı düşünüülerek bazı kavramlar analiz edilmiştir. Bu kavramlar; aile, doğurganlık, demografya, nüfus, nüfus politikası, üst kurullar ve yönetişimdir.

Aile Kavramı

Sosyolojik bir birim olan aile; hukuki, dini ve sosyolojik temelleri olan kurumdur. Bireylerin doğumundan ölümüne kadar hayatının her alanını kuşattığı sığınma noktası, devletlerin de beşerî güç unsuru olarak nüfusun şekillendiği yerdir (Doğan, 2011). Aile; kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan (Koç, 2022); bireylerin psikolojik, cinsel, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının

¹Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS), Türkiye’de, nüfusun her bireyinin ikamet ettiği adresin kaydedildiği ve bu bilgilere dayalı olarak yapılan nüfus sayımlarını konu alan sistemdir (<https://data.tuik.gov.tr>).

² Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS), fiili kent-kır yapısını daha doğru yansıtan, yoğun kent, orta yoğun kent ve kır ayrımında oluşturulan yeni bir sınıflama sistemidir (<https://data.tuik.gov.tr>).

³Aile Enstitüsü ve Nüfus Politikaları Kurulu’nun kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmî Gazete, Tarih:25/12/2024, Sayı:32763 (<https://resmigazete.gov.tr/>)

karşılandığı, topluma uyum ve katılımların sağlandığı ve düzenlendiği temel birimdir (Ozankaya, 1979). Türk Dil Kurumu (TDK), aileyi;

“Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü. Birlikte oturan hısım ve yakınların tümü. Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü” olarak tanımlamıştır (TDK, 2024).

Aile kavramı, birçok hukuk yazınında da tanımlanmaktadır. Kavramın önemi gereği hukuk tekniği açısından 1982 Anayasa'sında⁴ ve Türk Medeni Kanunu'nda⁵ aile kavramına ilişkin tanımlara rastlanmaktadır.

Doğurganlık

Doğurganlık, bireysel ve toplumsal düzeyde biyolojik, sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik birçok faktörün etkilerinin iç içe olduğu çok faktörlü karmaşık bir temelde gerçekleşen olgudur (www.turkiye.unfpa.org). Doğurganlık hızı, bir toplumda kadın başına düşen doğum sayısını ifade eden demografik gösterge olup genellikle bir kadının doğurganlık çağındaki 15-49 yaş arasında ortalama kaç adet çocuk doğurduğunu gösteren rakamsal değerdir (DİE, 2001:167). Doğurganlık hızı, toplumun nüfus artışını etkileyen önemli bir faktördür. Birçok farklı doğurganlık oranı kullanılsa da en yaygın kullanılanları “toplam doğurganlık oranı”⁶ ve “brüt doğurganlık oranı”⁷ kavramlarıdır. Doğurganlık hızı, toplumların nüfus yapısını, sosyal yapıları ve ekonomik durumları üzerinde önemli etkiler yaratabilmektedir.

Nüfus ve Demografya

Nüfus, belirli bir fiziki alanda, coğrafi bölgede, belirli bir zaman dilimi içerisinde yaşayan toplam insan sayısıdır (Akın ve Bilgili, 2011). Nüfus, coğrafi alan içinde yaşayan bireylerin toplamını ifade etse de (Özer, 1978), bu kavram aynı zamanda demografik özellikler, nüfusun yaşlanması (Yakar ve Özgür, 2022), yaş grupları, cinsiyet dağılımı, etnik yapı, eğitim düzeyi vb. gibi farklı nüfus olaylarını da unsurları kapsamaktadır (Güriz, 1975). Serper'e göre demografya, nüfusa ait olaylardır. Demografya, nüfus yapısını, dağılımını, değişimini ve bu değişimlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik süreçlerle ilişkisini inceleyen bilim dalıdır (Serper, 1978;2). Demografi, nüfusun sayısı, yaş, cinsiyet, evlilik durumu, doğum ve ölüm oranları gibi özelliklere dair istatistiksel verilerle ilgilenir ve bu veriler üzerinden analizler yapar. Demografyanın temel konuları; nüfus sayısı, doğum oranı, ölüm oranı, göç, yaş dağılımı, cinsiyet dağılımı, evlilik durumu, aile yapısı ve beklenen yaşam süresi gibi nüfusa ilişkin hususlardır (Başol, 1984). Nüfus, ekonomi literatüründe olduğu kadar sosyal politika, güvenlik ve diğer sosyo-ekonomik konular açısından ayrı stratejik öneme sahip olup ülkeler açısından izlenmesi gereken yol haritası açısından nüfus politikasını gündeme getirmektedir.

⁴1982 Anayasası Madde: 41 (<https://www.mevzuat.gov.tr>).

⁵Türk Medeni Kanunu'nun Madde:335-363 ve 367-370 (<https://www.mevzuat.gov.tr>).

⁶Toplam doğurganlık oranı, bir kadının hayatı boyunca doğurması beklenen çocuk sayısını temsil eder. Bu oran, genellikle 15-49 yaş arasındaki kadınların doğum oranlarına dayalı olarak hesaplanır (<https://tr.wikipedia.org>).

⁷Brüt doğurganlık oranı; bir toplumda her 1.000 kişiye düşen yıllık doğum sayısını ifade eder (<https://tr.wikipedia.org>).

Nüfus Politikası

Devletlerin sahip olduğu sayısal ve niteliksel nüfus değeri ile milli çıkarların korunması ve sürdürülebilir olması amacıyla attığı adımlar, aldığı önlemler ve stratejilerin tümü nüfus politikası olarak ifade edilmektedir (Boylu, 2010:14). Diğer bir ifade ile nüfus politikaları siyasal iktidar tarafından, nüfusun büyüklüğünü, dağılımını ve yapısını kontrol etmek ve yönlendirmek amacıyla uygulanan strateji ve önlemler, uygulamaya koyduğu her türlü programlar olarak ifade etmektedir (Aydoğan ve Çoban, 2016). Nüfus politikaları, devletlerin ekonomik ve sosyo-kültürel hedeflere ulaşmak için şekillendirmiş olduğu; doğum, ölüm, göç, nüfusun yaş yapısı vb. gibi unsurlar üzerinde odaklanan politikalar (Armağan, 2000). Birleşmiş Milletler (BM) açık kaynaklarına göre nüfus politikaları; doğal nüfus artış hızı, nicel ve nitel büyüklüğü, ülke, bölge ve dünya genelindeki dağılışının, demografik nitelikleri etkileyecek şekilde, sosyo-ekonomik, siyasi, askeri vb. gibi toplumsal ortak hedeflere ulaşmak amacıyla hazırlanan önlemler ve uygulanan politikalar bütünü olarak ifade edilmektedir (United Nation, 2022).

Üst Kurullar

Yönetim bilimi içerikli bir kavram olarak kurul, karar verme, görüş bildirme, teklif ve öneride bulunma amacıyla farklı fonksiyonları yerine getirmek üzere bir araya gelmiş uzman insan topluluğudur (Akıncı, 1999). Kavramsal literatürde kurul kelimesinin eş anlamlısı olarak, akıl insanlar, komisyon, komite, heyet, konsey, kavramları da kullanılmaktadır (Sezen, 2003). Üst kurul, bir organizasyon, kurum veya devlet yapısında belirli bir alandaki yüksek düzeyde kararlar almak, denetim sağlamak ve politikalar geliştirmek amacıyla oluşturulan yönetim organı (Dönmez, 2003), genellikle de belirli bir sektördeki stratejik yönlendirmeyi üstlenen, farklı alanlardan uzmanların yer aldığı ve karar verici bir pozisyonda olan bir gruptur (Dönmez, 2003).

Son elli yıllık süreçte klasik kamu idaresinin sahip olduğu örgütsel yapısı dışında kalan, daha çok düzenleme, denetleme, gözetim, karar alma vb. gibi işlevler yürüten ve kurul biçiminde örgütlenen yapılar hakkında literatürde kavramsal anlamda bir fikir birliği bulunmama ile birlikte literatürde söz konusu yapılar için üst kurullar, bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumlar ya da bağımsız idari otoriteler kavramları kullanılmaktadır (Çolak, 2003). Üst kurulun tanımı ve işlevi, bulunduğu organizasyona, kuruma veya sektöre bağlı olarak değişmekle birlikte birtakım asgari unsurları da içermesi ön koşuldur. Bu unsurlar; karar verme, denetim ve izleme, strateji geliştirme, politika oluşturma ve uygulama konularındadır (Tan, 2002). Üst kurullar, denetleyici ve düzenleyici kurullar olarak da idari yapı içerisinde yer alan kurumlardır. Bu kurullar, genellikle kamuya ait ya da özel sektördeki hizmetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesinde önemli bir rol oynar. Özetle üst kurullar, genellikle bir organizasyonun veya sektörün en üst düzey karar organı olup stratejik kararlar almak, denetlemek ve politikalara yön vermek gibi önemli görevleri yerine getirmektedir.

Yönetişim

Yönetişim, kavramsal literatür olarak başlangıçta Kuzey Avrupa ülkelerinde ortaya çıkmış ve zamanla tüm dünyaya yayılmış kavram olup köken olarak işletme yönetim bilimi açısından kullanılmıştır (Özer, 2002). Yönetişim, bir organizasyonun, kurumun, devletin ya da toplumun yönetilme ve karar alma süreçlerini ifade eden, sadece siyasi iktidarlara sınırlı olmayıp, aynı zamanda şirketler, STK'lar (Sivil Toplum Kuruluşları) veya uluslararası kurum ve kuruluşlar gibi çok farklı seviyelerde ve türlerde de geçerli bir kavramdır (Stoker, 1998). Yönetişim, kararların nasıl alındığı, bu kararların nasıl uygulandığı ve uygulamalarla ilgili sorumlulukların nasıl

yerine getirildiğini belirleyen resmî ve özel kurum ve kuruluşlarda idâri, ekonomik, politik mekanizmanın birbiri ile etkileşim ve iletişim hâlinde bulunarak otoritenin ortak kullanımı, birlikte yönetim süreci şeklinde ifade edilebilir (Ulusoy, 2002).

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma dokümanı, veri toplama yöntemi ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Türkiye’de azalan doğurganlık oranına ilişkin akademik yazın taraması yanında Türkiye’deki resmî kurumların internet siteleri üzerinde nitel araştırma kapsamında doküman incelemesi yapılmıştır. Buna göre literatür taraması yoluyla veriler toplanarak incelenmiştir. Çalışma dokümanı olarak TÜİK’in ADNKS ve MAKS veri tabanı kullanılmıştır. Elde edilen veriler okuyucular için özet haline getirilmiş, kısa açıklamalar, gerekli sadeleştirmeler ve çıkarımlar yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılmaya konu olan olgu ve olgular hakkında bilgi içeren mevcut yazılı dokümanların analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006;30). Yıldırım ve Şimşek’e (2006) göre nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bilimsel çalışmaların içerik ve yöntem bakımından detaylı bir analizinin yapılmasının, konu ile ilgili düzenleyici ve denetleyici kurul alanında çalışan araştırmacılara benzer nitelikte yapacakları projeler ve araştırmalar için önemli katkılar sunabileceği varsayılmaktadır.

Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü’nün, nüfus politikalarına ilişkin kararları alırken multidisipliner bir yaklaşım ile ortaya koyacağı teori ve uygulamaları dikkate alarak SWOT analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Her ne kadar birtakım yasal düzenleme ve kurumsal organizasyon değişikliği ile sorunu çözme çaba ve gayreti içerisinde olursa da unutulmamalıdır ki doğurganlık olgusu bireysel konuda kendisine anlam bulmakta bu nedenle ekonomik durum, işsizlik, düşük alım gücü vb. gibi koşulların önemine işaret edilmiş aile, nüfus, doğurganlık ve yönetim konularında ikincil kaynaklar kullanılarak derleme yapılmıştır. Literatür taraması sonucu elde edilen çalışmalar ve TÜİK verileri sistematik olarak sunulacak öneriler geliştirilmeye çalışılmış, çalışma kapsamında kurgusal vaka uygulaması da amaçlanmıştır. Bu derleme çalışması, doğurganlık alanında stratejik yaklaşımlardan biri olan kurumsal organizasyon çalışmalarına mantıksal bir bakış açısıyla öneriler geliştirmeye çalışmaktadır.

TÜRKİYE’NİN NÜFUS OLGUSU

Nüfus olgusu, bir bölgedeki insan sayısının, yaşadığı koşulların, göç, doğum ve ölüm oranlarının etkisiyle zaman içindeki değişimini ifade eden sayısal veri kavramıdır (Kaştan, 2006). Nüfus verileri salt ekonomik gelişme açısından değil, toplumsal yaşamın bütün yönleri ile ilişkili temel bir konudur. Nüfus olgusu, bir toplumun yapısı, gelişimi ve değişimi hakkında bilgi veren, doğum oranı, ölüm oranı, göç, yaş ve cinsiyet dağılımı, toplam nüfus vb. gibi demografyaya ait hususları içeren verilerdir (DPT, 1994). Bu olgunun, demografik faktörlerin etkisiyle şekillenmesi ve toplumsal, ekonomik, kültürel faktörlerle de doğrudan ilişkili olması nedeniyle devletler, belirli dönem aralıkları ile nüfus sayımı⁸ yaparak sayısal nüfus hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir. Sayısal ve nicel anlamda nüfus, sermaye kaynaklarının kullanım şekli, yıllık doğum, ölüm ve göç gibi nüfus gelişmelerini kapsamakta, bir bölgedeki sosyal, ekonomik ve

⁸Türkiye’de genel nüfus sayımı, Türkiye’de istatistik işlerini yürütmekle görevli devlet kurumu olan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından periyodik olarak yapılan nüfus sayımıdır (<https://nip.tuik.gov.tr>).

politik durumları analiz etmek için kullanılmakta, kalkınma planları, kamu hizmetleri ve altyapı projeleri gibi kamusal alanlarda karar verme sürecinde önemli rol oynamaktadır (Eryurt, 2023).

Devletlerin nüfus politikaları konusunda izlemiş oldukları farklı argümanları vardır. Bunlar; yavaşlatıcı (engelleyici) nüfus politikaları, hızlandırıcı nüfus politikaları ve iyileştirici nüfus politikaları olmak üzere üç yöntem dâhilinde gerçekleştirilmektedir (Serper, 1980:9). Nüfus politikaları, sağlık, eğitim, iş gücü, yaşlılık, işsizlik, genç nüfus, yaşlı nüfus gibi konularla doğrudan ilişkilidir ve uzun vadeli olarak toplumsal planlama için stratejik öneme sahiptir (Çamurcu, 2005). Bu yönüyle devletlerin nüfus verisi önem arz etmekte ve bu durum ailenin stratejik önemini ön plana çıkarmaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye'nin nüfus olgusuna ilişkin; demografik yapısı, doğurganlık oranı, nüfusun büyüklüğü, dağılımı, yaş grupları ve diğer nüfus özellikleri şu şekilde özetlenebilir;

- Nüfus büyüklüğü olarak Türkiye'nin 2024 yılı sonu itibarıyla nüfusu yaklaşık 85.664.944 kişidir. Türkiye, bu nüfus büyüklüğüne göre dünya devletleri sıralamasında 194 ülke arasında 18. sırada yer almaktadır (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Türkiye'nin toplam doğurganlık oranı 2020 yılından sonra düşerken yıllık nüfus artış hızı 2023 yılında binde 1,1 iken, 2024 yılında binde 3,4 olmuştur (<https://data.tuik.gov.tr>).

Şekil 1. Türkiye'nin Doğurganlık Oranı 2007-2024.

Kaynak: (<https://data.tuik.gov.tr>).

Şekil 1'de görüldüğü gibi Türkiye'nin doğurganlık oranı düşmektedir. TÜİK tarafından ADNKS sonuçlarına göre son birkaç yıllık nüfus artış hızı 2023 yılında binde 1.1, 2024 yılında 3.4 olarak açıklanmıştır (<https://data.tuik.gov.tr>). Bu rakamsal değerler;

- Kadın ve erkek nüfus oranları birbirine çok yakındır. Erkek nüfus 42 milyon 853 bin 110 kişi olurken, kadın nüfus 42 milyon 811 bin 834 kişi olup oransal dağılım erkekler %50.1 ve kadınlar %49.9 şeklindedir (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Yıllık nüfus artış hızı 2023 yılında binde 1.1 iken, 2024 yılında binde 3.4 olmuştur (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Türkiye, oldukça hızlı bir şehirleşme süreci yaşamaktadır. Nüfusun yaklaşık %75-80'i şehirlerde yaşamaktadır. En kalabalık şehirler; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya'dır (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Yaş dağılımı olarak toplam nüfusun % 25'i 0-14 yaş arasında, % 65'i 15-64 yaş arasında bu oran aynı zamanda çalışan nüfustur. 65 yaş ve üstü, nüfusun %10'u civarında ve artış göstermektedir (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Türkiye'nin nüfus yoğunluğu, kilometrekare başına yaklaşık 111 kişi civarındadır. Ancak, bu yoğunluk bölgesel olarak değişiklik göstermekte olup Marmara Bölgesi, özellikle İstanbul,

en yoğun bölgedir. Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgeleri ise daha seyrek nüfuslanmıştır (<https://data.tuik.gov.tr>).

- Kırsal alanlardan şehirlere doğru devam eden bir iç göç süreci vardır. Türkiye’de 2023 yılında %93 olan il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı, 2024 yılında %93.4’e yükselirken belde ve köylerde yaşayanların oranı %7’den %6,6’ya düşmüştür (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Türkiye, özellikle son yıllarda Rusya Federasyonu, Azerbaycan, Türkmenistan, Afganistan, Suriye ve diğer ülkelerden gelen göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır. Yurt dışından Türkiye’ye göç edenlerin sayısı 2024 yılında, bir önceki yıla göre %35.9 azalarak 316 bin 456 kişi olmuştur (<https://data.tuik.gov.tr>).

Bu değerlerin Cumhuriyet tarihinin en düşük rakamsal verileri dolayısı ile nüfus artışındaki bu hızlı azalmanın neden kaynakladığı, sonuçlarının neler olacağı ve stratejik önemi tartışma konusu haline gelmiştir.

Devletler nüfusun gelecekteki büyüme, azalma veya değişim trendlerini tahmin etmek, sağlık, eğitim, ekonomi, altyapı ve sosyal hizmetler gibi alanlarda geleceğe yönelik planlamalar yapabilmek, toplumların yaşlanma oranları, iş gücü ihtiyacı, konut talepleri gibi konulara ilişkin yorum yapabilmek için nüfus projeksiyonu yapmaktadır (Sertkaya, 2018). Bu projeksiyonlar, mevcut nüfus verileri, doğum oranları, ölüm oranları, göç hareketleri gibi faktörler göz önünde bulundurularak yapılır. Nüfus projeksiyonları, genellikle 10, 20, 50 yıl gibi farklı zaman dilimlerine yönelik olarak hazırlanmaktadır. TÜİK, Türkiye nüfus yapısı ile ilgili farklı periyotlarda nüfus projeksiyonları yapmaktadır. Bu çerçevede 2023-2100 araştırmasının sonuçlarını açıklamıştır. Buna göre;

- Türkiye’nin nüfus yapısında son yıllarda meydana gelen değişimler sonucunda doğum, ölüm ve göçe ilişkin demografik göstergelerdeki mevcut durumun devam edeceği, artış veya azalış yönünde eğilimler de gösterebileceği varsayılarak; ana, düşük ve yüksek olmak üzere üç farklı senaryoya dayalı nüfus projeksiyonları üretilmiştir. Türkiye’de doğurganlıktaki hızlı düşüş nüfus projeksiyonu sonuçlarında etkili olmuştur (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Toplam doğurganlık hızı, 2001 yılında 2.38 iken 2003 ve 2014 yılları arasında yenilenme seviyesi olan 2.10 seviyelerinde durağan bir seyir göstermiş, bu yıldan sonra aşırı düşüş ile 2023 yılında 1.51’e kadar gerilemiş, 2024 yılında 3.4 olmuştur (<https://data.tuik.gov.tr>).
- Ana senaryoya göre Türkiye nüfusunun 2100 yılında 77 milyonun altına düşmesi beklenmektedir. Düşük senaryoya göre nüfusun 2100 yılında 55 milyonun altına düşmesi beklenmektedir (<https://data.tuik.gov.tr>).

Şekil 2’de görüldüğü gibi doğurganlık göstergelerindeki hızlı düşüş eğiliminin devam edeceğini varsayan düşük senaryoya göre, Türkiye nüfusunun 2044’te 89 milyon kişiyle en yüksek büyüklüğe ulaşacağı tahmin edilirken, 2100’de 55 milyonun altına düşme olasılığı yüksek bağımlı nüfus olgusu senaryosudur (<https://data.tuik.gov.tr>). Bağımlı nüfus toplamının, çalışma çağı nüfusunun yarısından az olduğu dönem, “demografik fırsat penceresi”⁹ olarak nitelendirilmektedir (<https://tr.wikipedia.org>). Bir ülkedeki çocuk nüfus olarak tanımlanan 15 yaşın altındaki nüfusun toplam nüfusun yüzde 30’undan az ise ve yaşlı nüfus olarak tanımlanan 65 yaş üzerindeki nüfusun ise toplam nüfusun yüzde 15’inden az olduğu zaman diliminde demografik fırsat penceresinin açık olduğu değerlendirilir (United Nations, 2004). Projeksiyon

⁹Demografik fırsat penceresi, bir ülkenin nüfus yapısında çalışan yaş grubu oranının yüksek olduğu, bağımlılık oranının ise düşük olduğu, bağımlı nüfus toplamının, çalışma çağındaki nüfusun yarısından az olduğu dönemdir (<https://tr.wikipedia.org>).

sonuçları 2030'un ilk yarısında yaşlı nüfus oranının % 15'i aşacağına ve "demografik fırsat penceresi"nin kapanacağına işaret etmektedir (Tansel, 2012).

Şekil 2. Türkiye'nin Nüfus Projeksiyonu (2050-2100).

Kaynak: (<https://data.tuik.gov.tr>).

Demografik fırsat penceresi, bir ülke için ekonomik kalkınma açısından önemli bir avantajdır. Ancak bu dönemi etkili bir şekilde değerlendirebilmek, eğitim, istihdam, sosyal politikalar ve altyapı yatırımları gibi alanlarda stratejik planlama gerektirmektedir. Bu durumun Türk demografik yapısının gelecekte çeşitli riskler ile karşı karşıya olması ve sosyal, ekonomik ve çevresel etkiler yaratması Türkiye'nin stratejik nüfus olgusunu yeniden gündeme getirmiştir. TÜİK'in yayımlanmış olduğu bu sayısal veriler, Cumhurbaşkanlığı makamı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından dikkate alınarak milli güç unsuru olan nüfusu dinamik tutmak amacıyla nüfus politikalarını bütüncül bir şekilde ele alacak, ulusal nüfus politikasını kurumsallaştıracak ve bir nüfus eylem planı oluşturacak Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü'nün kurulması gündeme gelmiş ve 24 Aralık 2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur.¹⁰

KURGUSAL VAKA ANALİZİ

Kurgusal vaka, bir eğitim, araştırma veya analiz amacıyla yaratılmış hayali bir senaryo veya durumdur. Bu tür vakalar, gerçek dünyadaki olayları simüle eder ve belirli bir konuya, duruma veya probleme dair çözüm arayışları için bir zemin sağlar. Genellikle karar alma süreçlerini, problem çözme becerilerini veya stratejik düşünmeyi geliştirmek için kullanılmakta, gerçek hayatta karşılaşılan zorlukları simüle ederek, katılımcıların bu durumlarla nasıl başa çıkacaklarına dair pratik deneyim kazanmalarını sağlar (Nadir, 2011).

Türkiye'nin doğurganlık nüfus olgusuna ilişkin değerlendirme yapıldıktan sonra kurgusal vaka analizi yapılmıştır. Vakada, (A), (B) ve (C) ülkeleri verilmiş ve nüfuslarının 80 milyon olduğu varsayılmıştır. (A) ülkesinin doğurganlık oranının Türkiye'de olduğu gibi binde 1.1, (B) ülkesinin doğurganlık oranı yenileme katsayısına eşit 2.1 ve (C) ülkesinin doğurganlık oranı 3.1 olarak varsayılmıştır. Her üç ülkenin önümüzdeki 25 yıllık bir kısa süre için nüfus projeksiyonu

¹⁰ <https://www.resmigazete.gov.tr>

yapılmıştır. Vak’ada nüfusun artmaya devam etmesi için kadın başına düşen çocuk sayısı 2.1 oranı (doğurganlık yenilenme düzeyi) olarak kabul edilmiştir (<https://tr.wikipedia.org>).¹¹ Doğurganlık yenileme veya nesil yenileme eşiği, ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, gelişmiş ülkelerde 2.1 olarak kabul edilmektedir (<https://acikders.ankara.edu.tr>). Toplam doğurganlık hızının 2.1’in altına düşmesinin nüfusun kendisini yenileyememesi anlamına geldiği kabul edilmektedir (Gemicioğlu vd., 2019). Gelecek nüfus aşağıdaki şekilde formüle edilmektedir (<https://baskent.edu.tr>).

$$\text{Gelecek Nüfus} = \text{Mevcut Nüfus} \times (1 + \text{Büyüme Oranı})^{\text{Yıl Sayısı}}$$

Tablo 1. Doğurganlık Yenilenme Düzeyi Kurgusal Vak’a Analizi

	(A) Ülkesi	(B) Ülkesi	(C) Ülkesi
Mevcut Nüfus	80 milyon	80 milyon	80 milyon
Doğurganlık Oranı	1.1	2.1	3.1
Büyüme Oranı	A ülkesinin doğurganlık oranı 1.1, büyüme oranı (0.001) kullanabiliriz.	B ülkesinin doğurganlık oranı 2.1, büyüme oranını (0.003) kullanabiliriz.	C ülkesinin doğurganlık oranını 3.1, büyüme oranını (0.01) kabul edebiliriz.
25 Yıl Sonra Gelecek Nüfus Formülasyonu	80 milyon X (1+0,001) ²⁵	80 milyon X (1+0,003) ²⁵	80 milyon X (1+0,01) ²⁵
Gelecek Nüfus	82 milyon	86 milyon	102 milyon
Nüfus Artışı ve Büyüme Hızı	A ülkesinin büyüme oranı oldukça düşüktür, nüfus artışı yavaş ve yaşlanan nüfus oranı artmaktadır.	B ülkesinde, 2.1 doğurganlık oranı nüfusunun dengede kalmasını sağlar, ancak artış çok hızlı değildir.	C ülkesi hızlı bir büyüme gösterir ve bu büyüme, nüfusunun büyük oranda genç olmasına yol açacaktır.
Yaşlanan Nüfus ve Sosyo-ekonomik Etkiler	A ülkesindeki düşük doğurganlık oranı, genç nüfusun azalmasına yol açacak ve yaşlanan nüfus oranı artacak, bu durum ek kamusal maliyetlere yol açabilir.	B ülkesinde doğurganlık oranı dengeli olduğu için nüfus artışı kontrollü olur. Yaşlanan nüfus oranı artacak, bu durum sosyal güvenlik sistemleri ve sağlık harcamalarını artırabilir.	C ülkesindeki yüksek doğurganlık oranı, daha genç ve dinamik bir nüfus yapısı yaratacaktır. Hızlı nüfus artışıyla birlikte altyapı yatırımları artacaktır.
Ekonomik Büyüme Potansiyeli	A ülkesinin büyüme oranı düşük olduğu için, ekonomik büyüme hızı da sınırlı olacaktır. İş gücü piyasasında daralma ve ekonomik üretkenlikte azalma riski olabilir.	B ülkesi dengeli bir büyüme gösterdiği için, iş gücü piyasası daha stabil olur. Ekonomik büyüme, kontrollü bir şekilde sürdürülebilir.	C ülkesi hızlı bir nüfus artışı yaşayacaktır, bu da genç iş gücü avantajı sağlar. Ancak, bu hızlı büyüme altyapı ve sosyal hizmetlere büyük baskılar getirebilir.
Göç ve Sosyal Politika	Düşük doğurganlık oranı nedeniyle A ülkesi göç almayı teşvik edebilir ve aile dostu politikalar geliştirebilir. Yaşlanan nüfus için sağlık, emeklilik vb. sistemler güçlendirilmelidir.	B ülkesi, nüfus büyümesini doğal yollarla sürdürebileceği için, göç oranı daha düşük olabilir. Ancak, yaşlanan nüfus sorunuyla başa çıkmak için bazı göçmen politikaları gerekebilir.	C ülkesi yüksek doğurganlık oranına sahip olduğu için, göçmen politikasına daha az ihtiyaç duyabilir. Ancak, hızlı nüfus artışı sosyal altyapıyı zorlayabilir.
Sonuçlar	Nüfus artışı yavaş olacak, yaşlanan nüfus ve azalan genç nüfus nedeniyle ekonomik ve sosyal zorluklarla karşılaşabilir.	Nüfus dengede kalacak ve daha stabil bir yapıya sahip olacak. Ancak yaşlanan nüfus oranı artabilir, sosyal hizmetlere yönelik politikalar önem kazanacaktır.	Yüksek doğurganlık oranı nedeniyle hızlı bir nüfus artışı olacak. Bu, genç nüfus avantajı sağlar, ancak hızlı büyüme altyapı, eğitim ve sağlık sistemlerini zorlayabilir.

Tablo 1’de verilen kurgusal vak’a verilere göre, (A), (B) ve (C) ülkelerinin doğurganlık oranları dışında ölüm oranları, göç gibi faktörler de önemli olsa da daha basit bir modelleme için sadece doğurganlık oranlarını dikkate alarak yıllık büyüme oranları ile hesaplama yapılmıştır.

NÜFUS POLİTİKALARI KURULU

Türk hukuk sisteminde üst kurullar, genellikle kamu hizmetlerinin düzenlenmesi, denetlenmesi veya denetim süreçlerinin denetim ve gözetimle ilgili kararlar alınması için oluşturulan, yüksek düzeydeki organlardır (Dönmez, 2003). Genel idari teşkilat yapısı dışındaki düzenleyici ve

¹¹Doğurganlık yenileme eşiği, her neslin aynı sayıdan birini üretmesi için gereken kadın başına ortalama çocuk sayısı, kadın başına en az 2.05 çocuk olup bu eşik, ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genel kabul görmüş değer 2.1 olarak kabul edilmektedir (<https://tr.wikipedia.org>).

denetleyici kurumların nitelikleri, görev ve yetkileri, konum ve örgütlenmeleri itibariyle Anayasanın belirlediği idari teşkilat kategorilerinden ayrılmış ve kendine özgü birimler haline gelmiş yapılardır (Tan, 2002).¹² Üst kurullar, devletin belirli özel alanlara ait konulardaki sorunları düzenleyici, denetleyici ve yönlendirici işlevleri yerine getiren bağımsız organlardır (Günday, 2013) Bu kapsamda Türkiye'nin nüfus yapısını analiz etmek, nüfus dinamiklerine uygun politikalar geliştirmek ve bu politikaların uygulanmasını koordine etmek, demografik eğilimler, doğum oranları, yaşlanma, göç, iş gücü piyasası ve aile yapıları gibi nüfusla ilgili birçok konuyu kapsamlı bir şekilde ele alma amacıyla üst kurul niteliğinde Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü kurulmuştur (<https://www.resmigazete.gov.tr>).¹³

Hukuki Statü

Üst kurulların hukuki statüsü, genel olarak yasalarla belirlenen, bağımsızlık, denetim, yetki ve sorumluluk çerçevesinde şekil alan bir yapıyı ifade eder Üst kurulların hukuki yapısı, demokratik ve etkili bir yönetimi sağlamak amacıyla belirli ilkeler doğrultusunda şekillenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda bazen birden fazla merkezi ve yerel, bazen de sivil toplum örgütlerini de içerisinde bulunduran bütüncül yaklaşımı gerektiren yapılar haline geldiklerini görmek mümkündür (Dönmez, 2003). Bu tür organların işlevselliği ve bağımsızlığı, özellikle adil bir yönetim anlayışının uygulanması açısından kritik önem taşıdığı için hukuki statüleri önemlidir. Türk hukuk sisteminde üst kurulların hukuki statüsü; anayasa, yasa, cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve idari kararlar ile şekil almaktadır. Bu kapsamda stratejik öneme sahip Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile hukuki statüye kavuşturulmuş bir kuruldur.¹⁴

Kurulun İdari Yapısı, Görev ve Yetkileri

Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü, mevcut yapısıyla klasik kamu yönetimi anlayışı kapsamında kurulmuş düzenleyici bir organizasyonel yapıdır. Klasik kamu kuruluşu anlayışında; bürokratik bir yapı, belirli normlar ve prosedürler hakimdir. Bu yapılarda, devletin ve kamu sektörünün belirli bir düzende işlediği, merkeziyetçi ve hiyerarşik bir yönetim yapısına dayanan bir yaklaşım sözkonusudur. Bu anlayış, genellikle bürokratik yönetim modeliyle ilişkilendirilir ve genellikle devletin ve kamu hizmetlerinin etkinliği için belirli kurallara ve prosedürlere dayalı olarak çalışmaktadır. Düzenleyici kurumların örgütlenmesinde yine işlevleri nedeniyle en önemli özellik bu kurumların merkezi idareden özerkleşmesi ve karar organların bağımsız karar alabilmelerine yönelik güvenceler içeren bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

Kurulun idari yapısı söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. Maddesinde belirtilmektedir (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

“Kurul, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı başkanlığında, Adalet Bakanı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Gençlik ve Spor Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, İçişleri Bakanı, Millî Eğitim Bakanı, Sağlık Bakanı, Diyanet İşleri Başkanı, İletişim Başkanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ve Türkiye İstatistik Kurumu Başkanından oluşur.

¹²Anayasanın 123'üncü maddesi “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur” şeklinde düzenlemeye konu edilmiştir (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

¹³Nüfus Politikaları Kurulu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde Kurul'un amacını Madde 3/1)'de “Nüfus politikalarının eşgüdüm içerisinde bütüncül bir yaklaşımla oluşturulmasını ve daha etkin uygulanmasını sağlamak, demografik yapıdaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek üzere” şeklinde bütüncüllük vurgusuna sahiptir.

¹⁴ Aile Enstitüsü ve Nüfus Politikaları Kurulu'nun kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmî Gazete, Tarih:25 Aralık 2024, Sayı:32763 (<https://www.resmigazete.gov.tr>)

Cumhurbaşkanı Yardımcısının katılmadığı hallerde Kurula Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı başkanlık eder” (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

Kurulun görev ve yetkilerini aktif olarak yerine getirebilmesi için olağan ve olağanüstü toplantı süreleri de ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

“Kurul, toplantılarını altı ayda bir gerçekleştirir. Başkan tarafından gerekli görülmesi halinde kurul daha sık aralıklarla toplantı yapabilir” (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

Kurulun 3. maddesinde belirtilen kişi ve kurum temsilcilerinin dışında diğer bakanlıkların, üniversite temsilcilerinin, sivil toplum örgütlerinin sendika ve meslek kuruluşlarının katılımına açık olması kamu yönetiminde iyi yönetim ilkesi açısından olumlu bir yaklaşımdır.

“Başkan tarafından gerekli görülmesi halinde Kurul toplantılarına gündemle ilgili bakanlar ve kamu görevlileri ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, sendikalar ve üniversitelerin temsilcileri davet edilebilir. Kurul tarafından, eylem planı başlıkları ve belirlenen öncelikler doğrultusunda çalışmaları yürütmek, teknik faaliyetlerin yönlendirilmesi ile eşgüdümünü ve takibini yapmak amacıyla komiteler ve çalışma grupları oluşturulur” (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

Nüfus Politikaları Kurulu'nun görev ve yetkileri Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde sayma yoluyla belirtilmiştir. Kararnamede, kurulun görevleri;

“Nüfus politikaları alanında genel koordinasyonu sağlamak, nüfus politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında görev ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği sağlamak ve bu kapsamda hazırlanacak eylem planı aracılığıyla planlı ve bütüncül bir yaklaşımla çalışmaları koordine etmek, nüfus politikaları ile ilgili yürütülen ulusal ve uluslararası çalışmaları izlemek ve değerlendirmek, gerektiğinde politika uygulamalarına yönelik etki analizleri yaptırmak, nüfus politikaları ile ilgili çalışmalarda birden fazla kurumun görev ve yetki alanına giren hususlarda, komiteler veya çalışma grupları oluşturmak ve bunların iş programları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemek, demografik yapıda meydana gelen değişimler ile doğurganlık oranının azalmasına neden olan faktörleri ve bunların ortaya çıkardığı sonuçları kapsamlı olarak incelemek ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, doğurganlık hızının nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması ve aile kurumunun güçlendirilmesi suretiyle sağlıklı ve dinamik nüfus yapısının korunması için kısa, orta ve uzun vadeli politikaların oluşturulmasını sağlamak ve kurul kararları ve eylem planının uygulama sonuçlarını değerlendirmek” şeklinde sıralanmıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr>).

NÜFUS POLİTİKALARI KURULU VE YÖNETİŞİM (SWOT ANALİZİ)

Kamu idareleri, mevcut durumlarına ilişkin analiz yapabilmek için pozisyonları, performansları, verimlilikleri, eski konumları ile yeni konumları arasındaki fark, güçlü ve zayıf yönleri gibi temel değerleri ortaya koyarlar. Bu çalışma yapılırken SWOT analizi adı verilen ve kurumun güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehditlerini ortaya koyan analiz yönteminden yararlanırlar. SWOT analizi, idarenin; stratejik planlama gerektiren her alanda önemli rol oynayan etkili bir durum analizi tekniği olarak kullanılmaktadır (Gurel ve Tat, 2017). SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analizi, bir konu hakkında, bir kurum ve kuruluşun güçlü ve zayıf yönlerini açığa çıkaran ve çevresel (iç ve dış) fırsat ve tehditleri ortaya çıkaran stratejik bir planlama aracıdır. Stratejik planlama için yaygın olarak kullanılan SWOT analizi, ele alınan konunun

mevcut ve gelecekteki durumuna ilişkin yapılan bir beyin fırtınasına tekniğine de benzetilmektedir. Bu nedenle öznel değerlendirmeleri içermesi ve SWOT analizi yapılacak faktörlerin önceliklerinin tam olarak belirlenememesinden kaynaklı birtakım eleştirilere de maruz kalmaktadır (Phadermrod vd., 2019).

Tablo 3. Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü Üzerine SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<p>1-Türkiye'nin 85.664.944 kişilik nüfus büyüklüğü ile dünyadaki 194 ülke arasında 18. sırada yer alması, dünya toplam nüfusunun %1.1'ini oluşturması (https://data.tuik.gov.tr),</p> <p>2-Türkiye açısından merkezi ve yerel güçlü, kurumsal yapıya sahip kamusal organizasyon yapısının varlığı</p> <p>3-Toplumsal değerleri benimseyen ve bunu muhafaza eden geleneksel güçlü aile yapısının varlığı (https://www.aile.gov.tr).</p> <p>4-Aile, nüfus ve sosyal politikalara ilişkin uluslararası sözleşmelere taraf olunması, hukuki uyumsuzlukların çözümünde kullanılacak mevzuat zenginliğinin varlığı,</p> <p>5- Gerontoloji alanının sosyolojik, hem eğitim hem de kurumsal gelişim göstermesi, yaşlı ve genç kuşaklararası ilişkilerin ve dayanışmanın güçlü olması, yaşlılara karşı saygı ve sevginin toplumun diğer bireyleri tarafından benimsenmiş olması (https://halksagligi.hacettepe.edu.tr).</p>	<p>1-Nüfusun hızlı yaşlanma trendinde olması refah düzeyine ulaşmadan yani zenginleşmeden yaşlanması (Longman, 2004).</p> <p>2-Yaşlılık politikaların yetersiz olması, mevcut politikaları uygulamadaki engellerin varlığı, politikaların işlevsel olarak uygulanabilir olmasına olan inanç ve güven zayıflığı, çocuk yardımlarının AB ülkelerine göre düşük olması (Kaynakçı ve Durusoy, 2021).</p> <p>3-Yaşlanan nüfusun kamusal kurum bakımının kamu maliyesi açısından ciddi miktarda yük oluşturması ve kaynak sorununun varlığı,</p> <p>4-Yaşlı istihdamın yeterli olmaması, yaşlılara yönelik yapılan ihmal, istismar ve şiddetin önlenmesi noktasında hukuki yaptırım ve kurumsal mekanizmaların zayıf kalması,</p> <p>5-Türkiye'nin küresel cinsiyetsizleştirme ile ilgili zaman zaman tartışmaların odağında yer alması (Cihangir, 2024) ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği (https://iktisatvetoplum.com).</p>
<p>Fırsatlar</p> <p>1-Yatırım harcamaları üretken olmayan alandan daha üretken alana kayar ve daha spesifik alana yönlendirilebilir (https://www.mku.edu.tr).</p> <p>2-Demografik dönüşümün yeni bir fırsat penceresi olarak görülmesi, nüfus artış hızı yavaşlarken çalışma çağındaki nüfusun artması (Can ve Avcı, 2019).</p> <p>3-Gelecek yıllarda çalışma çağındaki nüfusun, toplam nüfusa oranının yaklaşık %55 olması üretken nüfus beklentisinin varlığı (https://data.tuik.gov.tr), bunun yanında eğitimli yaşlı nüfus sayısının artması, yaşlanan tecrübeli nüfusun bilgeliğinden faydalanılması (https://www.tepav.org.tr).</p> <p>4-Ekonomik açıdan aile odaklı dezavantajlı yapıların güçlendirilmesi için doğum izni artırımı, bakım desteği, teşvik vb. gibi kamusal destek amaçlı yasal düzenlemelerin yapılması (Salep, 2023).</p> <p>5-Genç işsizlik sorununa çözüm olma olasılığı değerlendirilmelidir (Çuhadar, 2020).</p>	<p>Tehditler</p> <p>1-Doğurganlık oranının düşmesinin sosyo-ekonomik, stratejik, psikolojik, askeri güç açısından baskı unsuru oluşturması (Coşan, 2022).</p> <p>2-Türkiye nüfusunun yaşlanmaya devam etmesi, 2075 yılında her 3 kişiden 1'inin yaşlı olma olasılığı beklentisi, yaşlı bağımlılık oranının artış göstermesi (https://data.tuik.gov.tr).</p> <p>3-Kırsaldan kente doğru göç sürecinde artışa komşu ülkelerdeki göçe neden olan jeopolitik risklerin varlığı (Davran vd., 2011).</p> <p>4-Çocuk nüfus oranının, AB ülkelerine kıyasla yüksek olmasına karşın, genel olarak düşüş eğiliminde olması, (https://data.tuik.gov.tr).</p> <p>5-Yaşlanan nüfusun işgücünü tehdit etmesi, yaşlanmanın finans, sağlık ve sosyal açılardan risk oluşturması, demografik fırsat penceresinin 2030'un ilk yarısından itibaren kapanacağı öngörüsü (https://data.tuik.gov.tr).</p>

Kaynak: (Yazar)

Tablo 3'te Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü'nün çalışmasında yararlanabileceği Türk nüfus politikalarının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehditlerini ortaya koyan analiz yapılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'nin nüfus yapısı, ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerle şekillenen dinamik bir yapıya sahip olup azalan doğurganlık yapısına sahiptir. Türkiye'de, son elli yıllık süreçte küreselleşme, dijital dönüşüm ve kültürel değişim sürecinin de etkisiyle birlikte aile algısı ve buna bağlı çocuk doğurma kavramı da değişmiştir. Bu süreçte modern aile yapısına geçiş, aile değer sisteminin değişikliği, eş ve annelik rolünün farklılaşması, evlilik felsefesinde ve bireylerin evlilik anlayışında meydana gelen değişiklikler, boşanma istatistiklerinin artması, evliliğin azalması demografik yapı üzerinde negatif etkiye sahiptir. Bu sorunlar, uzun vadede Türkiye'nin ekonomik, sosyal, stratejik ve kültürel yapısını etkileyecek niteliktedir. Bu nedenle, nüfus artış hızının düzenlenmesi, beyin göçünün engellenmesi, genç iş gücünün istihdam edilmesi, yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması, "mor ekonomi"¹⁵ algısının geliştirilmesi ve bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi gibi alanlarda politikalar geliştirilmesi son derecede önemlidir. Söz konusu politikaların uygulama noktası aile kurumundan geçmektedir. Bu kadar girift ve stratejik bir konunun klasik kamu yönetimi anlayışı ile çözülme olasılığı gözükmemektedir. Dolayısıyla eleştirilen boyutu olmakla birlikte Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü'nün kurulması stratejik anlamda yerinde ve zamanında bir karardır. Çalışmada kurulun Türkiye'nin nüfus politikalarına ilişkin strateji geliştirebilmesi için sahip olması gereken hukuki statüsü, idari ve yönetsel yapısı, görev ve yetkileri konusuna getirilen öneriler aşağıda şu şekilde ifade edilebilir:

- Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü, Türkiye'de doğurganlık, nüfusun kontrolü ve sürdürülebilir kalkınma amacıyla yapılan çalışmaların koordinasyonunu sağlaması, doğurganlık hızının nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması ve aile kurumunun güçlendirilmesi suretiyle sağlıklı ve dinamik nüfus yapısının korunması için kısa, orta ve uzun vadeli politikaların oluşturulmasını sağlama (<https://www.resmigazete.gov.tr>) konusunda koordinasyon görevi tanımlanmıştır. Hukuki ve idari anlamda üst kurulların işlevleri; danışma, düzenleme, denetleme ve karar alma şeklinde ifade edilmektedir. Kurulun karar alma diğer ifade ile icrai işlem yapma yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kurulun Türk nüfus politikasına ilişkin temel belirleyici işlevinin olması bekleniyorsa, kamu tüzel kişi statüsüne kavuşturulması gerekmektedir. Bir oluşumun tüzel kişi statüsüne erişebilmesi için, taşıması gereken bazı özellikler; örgütlenme, hukuksal çerçeveye uygunluk ve sürekli bir amacı bulunmalıdır (Çağlayan, 2015). Aksi halde klasik üst kurullar şeklinde kalacak ve bir süre sonra gündemden düşecektir.
- Türkiye nüfusunun stratejik anlamda gündeme gelmesi ve yeniden nüfus politikasının şekillendirilmesi sadece merkezî yönetim birimleri tarafından değil aynı zamanda yerel örgütlenmenin ve sivil toplum unsurlarının da dahil olduğu sürdürülebilir yönetim modeli ile mümkündür. Bu kapsamda ulusal nüfus politikasına ait kararların bütüncül bir yaklaşımla, etkin, işlevselliği yüksek, karar verici tek merkezi otoriteye diğer ifade ile yüksek kurula verilmesi sürdürülebilir yönetim modeli açısından kaçınılmazdır. Nüfus Politikaları Kurulu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Madde 3/1'de "bütüncüllük" vurgusuna atıf yapılmıştır. Ancak bütüncüllük eksenli iyi yönetim modelinde siyasal açıklık ve hesap verebilirlik, siyasal istikrar, kamu hizmetlerinin kalitesi, mevzuat ve düzenlemelerin etkinliği ve verimliliği,

¹⁵Mor ekonomi, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve bakım emeğini merkezine koyan bir ekonomi tahayyülüdür. Bknz. İlikaracan, İ. (2014). Yeşilin Ötesinde Yeni Bir Düzen Vizyonu: Mor Ekonomi. Perspectives, 9, s. 23-28.

yolsuzlukların önlenmesi ve hukukun üstünlüğü temel ilkedir (Özer, 2005). Yönetişimin odak unsurunun uzlaşısıdır. Kurul her ne kadar yeni kurulmuş bir organizasyon olmakla birlikte önümüzdeki dönemlerde toplumun farklı çevrelerinin nüfusa ilişkin; nüfus artış hızını artırmaya yönelik politika, nüfus artış hızını azaltmaya yönelik politika ve nüfusun nitelik ve niceliğini artırmaya yönelik politikaları (Güriz, 1975) konusunda ortak uzlaşmayı yakalayabilen ve bu konuda politika üretebilen kurul olma fonksiyonunu üstlenmelidir.

- Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü, hukuki statü olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur. 1982 Anayasasında üstlenmiş olduğu konunun toplumsal önemi gereği Anayasada yer alan birçok kurul bulunmaktadır.¹⁶ Dolayısıyla kurulun görev ve işlevlerini daha güçlü bir şekilde yerine getirebilmesi için güçlü hukuki statüye sahip olması en azından kanun ile düzenlenmiş yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Kuruluş kanunu ile hukuki statüye kavuşturulmuş birçok kurul bulunmaktadır. Kurulların anayasal ve yasal kuruluş hukuki statüleri kurulun sahip olduğu yetki sınırları açısından önemlidir. Bu kapsamda üst kurulların faaliyetleri, hukuk devleti ilkesine dayanmalı, yetkileri ve faaliyetleri yasalarla belirlenmiş olmalıdır. Bu sayede kurulun yetkileri açık ve net bir şekilde ortaya konulmuş olacaktır. Kurulun nüfus politikaları konusunda hangi alanlarda hareket edebileceği ve hangi konuda karar alabileceğine ilişkin hukuki sınırları çizilmiş olacaktır. Üst kurulların hukuki yapısı, toplumsal ve kurumsal sürekliliğin sağlaması açısından da önemlidir. Kurul, hükümet değişiklikleri ve politik dalgalanmalardan bağımsız, uzun vadeli bir etki sağlamak amacıyla kurumsal bir yapıya sahip olmalıdır. Nüfus olgusu, uluslararası stratejik bir husus olup konunun Türkiye Cumhuriyeti Devletinin beka meselesi olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır.
- Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Bu durum kurulu bağımsızlığı konusunda tartışmalı hale getirmektedir. Üst kurulların hukuki yapısında bağımsızlık, en önemli ilkelerden biridir. Bağımsızlık, hem karar alma süreçlerinde hem de denetim işlevinde dış etkilerden ifade eder. Dolayısıyla bir bakanlık bünyesinde kurulan kurulun dış dünyada bağımsız olmadığı eleştirisine açık hale getirmektedir. Bağımsız bir üst kurul, herhangi bir hükümet organından veya özel sektörden etki görmeden tarafsız ve objektif bir şekilde çalışabilmelidir. Bu nedenle bağımsızlık güvence altına alınmalıdır. Dolayısıyla kurulan Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü, yasalarla belirlenen net ve güçlü bağımsızlık güvenceleriyle desteklenmeli, politik baskılara karşı koruma sağlanmalı, üst kurul üyeleri, görev süreleri boyunca siyasi müdahalelere karşı korunmalıdır.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sekreteryasıyla işleyecek olan Kurul, Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında, Adalet Bakanı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Gençlik ve Spor Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, İçişleri Bakanı, Millî Eğitim Bakanı, Sağlık Bakanı, Diyanet İşleri Başkanı, İletişim Başkanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ve Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı"ndan oluşmaktadır (<https://www.resmigazete.gov.tr>). Ancak her ne kadar Türkiye şehir nüfusu ağırlıklı bir ülke haline gelmişse de kır nüfusu ve dolayısıyla tarım alanındaki nüfus "stratejik önem" arz etmektedir. Benzer "stratejik önem", ise "askerlik alanı" için de geçerlidir. Bu nedenle Kurul'da "Tarım ve Orman Bakanı" ile "Savunma Bakanı"nın da olması düşünülmelidir (<https://www.setav.org>).
- Kararname'ye göre başkan tarafından gerekli görülmesi halinde Kurul toplantılarına gündemle ilgili bakanlar ve kamu görevlileri ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, sendikalar ve üniversitelerin temsilcileri davet edilebilir (Madde 3/4) (<https://www.resmigazete.gov.tr>). Bu maddenin önemi açık olup konunun uzmanı olan

¹⁶Radyo Televizyon Üst Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu, Yüksek Hakem Kurulu, Tahkim Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Devlet Denetleme Kurulu, Milli Güvenlik Kurulu vb. gibi kurullardır.

kurumsal yapıların sürece dahil edilmesi açısından üniversiteler ve araştırma enstitüleri ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de nüfus meselesinde belli konularda ittifak olmadığı, dolayısıyla farklı görüşler olduğu için, kurula davet edilecek olanların çeşitliliği önemli, bu konuda Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ve Marmara Üniversitesi Nüfus ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü’nün artı değer olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır. Özellik ile üniversiteler tarafından lisansüstü tez çalışmalarının özendirilmesi ve diğer bakanlıklarca da uzmanlık tezlerinin sürece dahil edilmesi son derecede önemlidir.

- Kurul demografik yapıda meydana gelen değişimler ile doğurganlık oranının azalmasına neden olan faktörleri ve bunların ortaya çıkardığı sonuçları kapsamlı olarak incelemek ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak (Madde 4/1) amacıyla altı ayda bir olağan olarak toplantı yapacaktır. Bu sürenin uzun olduğu değerlendirilmektedir. Kurul, önemsizmiş gibi kalmaya maruz kalmama adına toplanma sıklığını altı ayda bir değil de daha kısa süreli olarak düşünülmalıdır. Toplantı kararlarının uygulanıp uygulanmadığı titizlikle takip edilmeli, demografik eğilimleri izlemeli, doğum, ölüm, göç, yaşlanma gibi demografik değişimleri takip ederek geleceğe dair öngörülerde bulunmalı ve kamuoyu ile paylaşmalıdır.
- Kurul, nüfustan kaynaklanan fırsatları değerlendirmek için bir takım yol haritasını ivedi olarak belirlenmeli, iş ve eylem takvimi oluşturulmalıdır. Kurul, Türkiye nüfus yapısındaki değişikliklerin sunduğu demografi geçiş potansiyelini küresel ekonomiye entegre edebilecek politikaların hayata geçirilmesini koordine edebilmelidir. Kurulun, her ne kadar icrai karar alma yetkisi olmamakla birlikte karar alıcıların bir an önce bu fırsatları bekle-gör politikasıyla değil, ancak proaktif bir yaklaşımla ve gerekli politikalar tasarlayarak değerlendirebileceğini anlatabilmeli, demografik fırsatları kaçırmamak ve riskleri yönetebilmek için politika tartışmalarına bir an önce başlaması gerekmektedir. Bu kapsamda işgücüne katılımın artırılması, eğitimin dönüşme ayak uydurması, iş gücündeki becerilerin dönüşümü ve kurumsal yapının iyileştirilmesi son derece önemlidir (<https://www.tepav.org.tr>).

Sonuç olarak, eleştirel yaklaşım olmakla birlikte Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü’nün kurulması, stratejik anlamda yerinde ve zamanında değişim ve dönüşüm kararıdır. Bu değişimi her ne kadar birtakım yasal düzenleme ve kurumsal organizasyon değişikliği ile giderme çaba ve gayreti içerisinde olursa da unutulmamalıdır ki doğurganlık bireysel konuda kendisine anlam bulmaktadır. Konunun bireysel ekonomik gelişmişlik, kültür ve geleceğe ilişkin bakış tarzının etkisi vardır. Bireysel albenisi olmayan kurul kararlarının hiçbir işlevselliği olmayacaktır. Bireyi odak kabul eden kurulun etkin bir şekilde çalışması durumunda, Türkiye; aile kurumu korunabilir, demografik fırsatları değerlendirilebilir, nüfus stratejik güç unsuru olarak kullanılabilir ve nüfusla ilgili olası riskler minimize edilebilir. Bu kapsamda kurulun, nüfus politikalarına ilişkin kararları alırken multidisipliner bir yaklaşım ile ortaya koyacağı teori ve uygulamaları dikkate alarak SWOT analizi tekniğinden yararlanması önerilmekte, toplumun tüm paydaşları tarafından kapsamlı bir şekilde tartışılması ve konu hakkında beyin fırtınası yapılması önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi’nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlı olup katkı oranı %100’dür.

KAYNAKÇA

- Akın, A., ve Bilgili A. N. (2011). Araştırmadan Uygulamaya: Nüfus Politikasının Oluşturulmasında Türkiye Deneyimi, *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 3(2):45-62.
- Akıncı, M. (1999). *Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Armağan, A. C. (2000). *Yaşlanan Nüfusa Yönelik Politikalar ve Tedbirler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Aydoğan, E. ve Çoban, E. (2016). Türkiye’de Nüfus Sayımları ve Uygulanan Nüfus Politikaları, *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(2):113-126.
- Başol, K. (1984). *Demografi*, İzmir: 9 Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Boylu, E. (2010). *Türkiye’de Hızlı Nüfus Artışı ve İstihdam Sorunları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Can, B. (2022). Demografik Fırsat Penceresi veya Demografik Kriz Penceresi: Coğrafi Bir Analiz. *Türk Coğrafya Dergisi*, (81):39-52.
- Can, B. ve Avcı, S. (2019), Demografik Fırsat Penceresi Türkiye İçin Demografik Kriz Penceresine Dönüşecek Mi? 1. *İstanbul Uluslararası Coğrafya Kongresi [1st Istanbul International Geography Congress]*, (1):211-221.
- Cihangir, M. (2024). Neslin Korunması İlkesi Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyetsizlik Söylemlerine Eleştirel Bakış. *Dini Araştırmalar* 67, (2024):469-494.
- Coşan, B. (2022). Türkiye’de Doğurganlığın Değişimi: Sosyal Politika Açısından Riskler ve Fırsatlar, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22 (56):597-617.
- Çağlayan, R. (2015). *İdarî Yargılama Hukuku*, 7.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çamurcu, H. (2005). Dünya Nüfus Artışı ve Getirdiği Sorunlar, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8)13:42-54.
- Çavlin, A., Adalı, T. ve Kumaş, A. (2015). *Türkiye Nüfusuna Güncel Bakış*, Ankara: Nüfusbilim Derneği Yayınları.
- Çolak, M. (2003). Üst Kurulların Ortaya Çıkış Gerekçeleri, Denetimi ve İdari Sistemdeki Konumları, *Yaklaşım Dergisi*, 11(125):83-88.
- Çuhadar, G. S. (2020). Yaşlanan Nüfusa Çözüm Önerisi Olarak Aktif Yaşlanma Yaklaşımı: Eleştiriler ve Olası Endeks İçin Türkiye Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (79):361-397.
- Davran, M. K., Sevinç, M. R. ve Sevinç, G. (2011). Kırdan Kente Yapılan İç Göçler ve Toplumsal Cinsiyet, *Göç ve Mimarlık Dergisi*, (4):49-54.
- DİE, (2001). *Nüfus, Demografi Yapısı, Göç Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara: DİE Yayınları.
- Doğan, M. (2011). Türkiye’de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23(1):293-307.
- Dönmez, E. (2003). Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler, *Ankara Barosu Dergisi*, 61(2):55-78.
- Dönmez, Z. (2003). Üst Kurullar, *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, 3(49):67-78.
- DPT, (1994). *Nüfus ve Nüfusun Yapısı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.

- Eryurt, M. A. (2023). Yaşlanma ve Demografi., (Editör) Canatan, K. Küçük, M.: *Yaşlanma Sosyolojisi İçinde (ss.2-17)* İstanbul: DBY Yayınları.
- Gemicioğlu, S., Şahin, H., ve Er, E. (2019). Türkiye’de Doğurganlık Analizi: Gelecekteki Doğurganlık Tercihlerinin Önemi, *Sosyoekonomi Dergisi*, 27(41):223-234.
- Günday, M. (2013). *İdare Hukuku*, Ankara: İmaj Yayınları.
- Gürel, E., and Tat, M. (2017). SWOT Analysis a Theoretical Review. *The Journal of International Social Research*, 10(1):997-1006.
- Güriz, A. (1975). *Türkiye’de Nüfus Politikası ve Hukuk Düzeni*, Ankara: Türkiye Kalkınma Vakfı Yayınları.
- https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/134809/mod_resource/0/IST415_Hafta_7.pdf. [Erişim Tarihi: 26.12.2024].
- https://baskent.edu.tr/nufus_tahmin_yontemleri_kalkinma.pdf. [Erişim Tarihi: 25.12.2024].
- <https://halksagligi.hacettepe.edu.tr/nf2023banuergocmen.pdf>. [Erişim Tarihi: 28.12.2024].
- <https://iktisatvetoplum.com/toplumsal-cinsiyet-esitlikci-surdurulebilir-buyume-ve-kalkinma-icin-mor-ekonomi-ipek-ilkkaracan.pdf> [Erişim Tarihi: 25.12.2024].
- <https://nip.tuik.gov.tr/Home/NufusKonutSayimlari#:~:text=Nufus%20say%C4%B1m%C4%B1%3B%20belirli%20bir%20zamanda,yay%C4%B1nlama%20s%C3%BCre%C3%A7lerinin%20toplama%C4%B1%20olarak%20tanımlanmaktadır> [Erişim Tarihi: 28.12.2024].
- https://tepav.org/Turkiye'nin/Nufusu/Zenginlik/KaynagiOlabilir_mi [Erişim Tarihi: 25.12.2024].
- https://turkiye.unfpa.org/sites/ureme_sagligi_1993-2018.pdf. [Erişim Tarihi: 01.03.2025].
- <https://www.aile.gov.tr/media/50219/taya2013trk.pdf>. [Erişim Tarihi: 01.03.2025].
- <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>. [Erişim Tarihi: 30.12.2024].
- <https://www.mku.edu.tr/files/933-5110cd21-52ed-44c5c>. [Erişim Tarihi: 01.03.2025].
- https://www.researchgate.net/publication/324107447_Okul_Sosyal_Hizmetine_Iliskin_Bir_Tartisma_Kurgusal_Bir_Vaka_Sunumu. [Erişim Tarihi: 07.03.2025].
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241225-23.pdf>. [Erişim Tarihi: 01.03.2025].
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241225-23.pdf>. [Erişim Tarihi: 25.12.2024].
- <https://www.setav.org/gelecekte-genc-bulabilmek-icin-nufus-politikalari-kurulu.pdf>.
- İlkkaracan, İ. (2014). Yeşilin Ötesinde Yeni Bir Düzen Vizyonu: Mor Ekonomi. *Perspectives*, (9):23-28.
- Kaştan, Y. (2006). Cumhuriyet Döneminde Nüfus Hareketlerinin Fonksiyonu, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1):83-97.
- Kaynakçı Ş. ve Durusoy Öztepe, N. (2021). Ayrımcılık Temelli Dışlanma: Aile Ödenekleri Programları: Dünya Örnekleri ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*. 11(2):393-413.
- Koç, İ. (2022). Türkiye’de Aile Yapılarının Sıralı Yaşam Akışı Modelinden Esnek Yaşam Akışı Modeline Dönüşümü: Dün, Bugün ve Yarın, (Editör) Aysan, M. F.: *Türkiye’de Nüfus ve Toplum içinde, (ss.34-46)* İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Longman, P. (2004). The Global Baby Bust, *Orreign Aairs*, 83 (3):6-79.

- Nadir, U. (2011). Suça Yönelen Çocuk ve Ailesi ile Çalışma: Ekolojik Sistem Perspektifi Çerçevesinde Örnek Bir Vaka Sunumu. *Toplum ve Sosyal Hizmet (PDF) Okul Sosyal Hizmeti ve Okul SHU'nun Rollerine İlişkin Bir Tartışma; Kurgusal Bir Vaka Sunumu*, 22(1):165-174.
- Ozankaya, Ö. (1979). *Toplumbilimine Giriş*, (3. Bası), Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
- Özer, Ö. (1978). *Türkiye Demografisi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özer, S. (2002). Üst Kurulların Ardındaki Sır: Yönetişim, *Evensel Dergisi*, 23(1):23-31.
- Phadermrod, B., Crowder, R., and Wills, G. (2019). Importance-Performance Analysis Based SWOT Analysis, *International Journal of Information Management*, 44(1):194-203.
- Salep, M. (2023). Nüfus Artışı, Planlı Kalkınma ve Doğum Kontrolü Üçgeninde Türkiye Nüfusu (1923-2023). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 23(46):371-423.
- Serper, Ö. (1978). *Türkiye Demografisi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Serper, Ö. (1980). *Demografiye Giriş*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Sertkaya D. Ö. (2018). Türkiye'de 2040 ve 2060 Nüfus Projeksiyonlarına Göre Demografik Fırsatlar. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (18):26-42.
- Sezen, S. (2003). *Türk Kamu Yönetiminde Kurullar, Geleneksel Yapılanmadan Kopuş*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Stoker, G. (1998). Governance As Theory: Five Propositions, *International Social Science Journal*, 50(155):17-34.
- Tan, T. (2002). Bağımsız İdari Otoriteler ve Düzenleyici Kurullar, *Amme İdaresi Dergisi*, 35(2):11-37.
- Tansel, A. (2012). *2050'ye Doğru Nüfus Bilim ve Yönetim: İşgücü Piyasasına Bakış*, Ankara: TÜSİAD Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2024). <https://sozluk.gov.tr> [Erişim Tarihi: 30.12.2024].
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2024). Temel nüfus ve demografi istatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2025). Haber bülteni. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2020-37484>.
- Ulusoy, A. (2002). *Türkiye İçin Nasıl Bir Bağımsız İdari Otorite Modeli, II Bağımsız Kurullar ve Piyasa Ekonomisi Arenası*, Ankara: STEAM Yayınları.
- United Nation. (2022). *World Population Prospects 2022*. New York: Department of Economic and Social Affairs, Population Division.
- United Nations. (2004). *World Population 2300*. Department Of Economic and Social Affairs, *Population Division*, UN Publication.
- Yakar, M., ve Özgür, E. M. (2022). Türkiye'de Nüfus Yaşlanması, Yerel Düzeyde Tehlike Çanları Çalıyor!, *Coğrafya Dergisi*, 44(1):231-250.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.